

Anette Sagen er en av verdens mest meritterte skihoppere.

Det var en tøff overfart med storm og sjøgang, så det var en sjøsyk og blek Johanne som gikk i land i New York. Her ble hun møtt av et stort pressekorps, en stor menneskemasse og et janitsjarorkester. I New York ble hun sjekket inn på ærverdige Waldorf Astoria. Amerika ble definitivt et vendepunkt i livet for Johanne Kolstad. Fra New York gikk turen til Chicago, der Norge Ski Club var den største og viktigste skiklubben i Amerika. Det årlige skirennet til klubben samlet skihoppere fra hele USA, og en rekke norske dialekter var å høre blant aktive og tilskuere. Etter å ha arrangert hopprenn i Chicagos parker fikk klubben *anlagt / opprettet / startet* en hoppbakke ved Fox River Grove utenfor bygrensen. Johanne var ikke den første jenta som hoppet i denne bakken. Allerede i 1920-årene var det flere norsk-amerikanske jenter som hoppet der.

I amerikansk presse ble Johanne omtalt som The Queen of Skis, og fra 1933 til 1938 turnerte hun over hele USA. Hun deltok i 25 renn og besøkte 36 stater. Den sjette mars 1938 satte Johanne et endelig *sluttstrek / punktum / utropstegn* for sin karriere, da hun hoppet 72 meter og sto fjellstøtt. Tiden som «The Wonder Girl» var over, og Johanne vendte hjem til Norge. Da hun kom hjem, bestemte hun seg for å flytte til Valdres, der hun arbeidet som skiinstruktør og privatsjåfør.

I 1940-årene var det ingen som tok opp arven etter Johanne Kolstad og Hilda Braskerud, men 1950-årene kunne *påvise / framvise / framheve* en enslig *due / svale / svane*. Det var Anne Lise Hexberg (f. 1943) fra Nittedal. Heller ikke hun fikk delta i konkurranser, men hun løste problemet ved å melde seg på med initialene A.L. Ingen kunne vite at det skjulte seg ei jente bak disse bokstavene. Hun tok også opp arven som underholdningsartist, da hun i 1955 hoppet i ulike stålrørsbakker i Paris for å markedsføre Norge som vinterdestinasjon.

Den som virkelig tok opp arven etter Johanne og Nusse, var imidlertid trondheimsjenta Anita Wold. Anita fikk sine første hopp ski allerede *når / da / etter* hun var fem år gammel, og som Johanne lekte hun mest med

gutter. I 1973 slo hun Johannes verdensrekord fra Amerika på 72 meter, da hun hoppet over 80 meter, og samme år arrangerte et norsk ukeblad et møte mellom de to skidronningene. I Tsjekkoslovakia året etter la hun på til 94 meter, og i 1974 var hun den første kvinnen som hoppet i Holmenkollen, da hun åpnet rennet der.

Den mest profilerte kvinnehopperen i Norge i dag er Anette Sagen (f. 1985 i Mosjøen), som også er en av verdens mest meritterte kvinnelige skihoppere. Det er bare en kvinne i verden som har hoppet *lenger / høyere / lengre* enn Anette Sagens lengste hopp på 174,5 meter. Mange ser på Anette Sagen som en kvinneforkjemper fordi hun har nektet å la seg stoppe *med / for / fra* å hoppe i skiflyvningsbakker og har kjempet iherdig for at kvinnehopp skal bli en OL-gren. Da skihopping for kvinner ikke sto på programmet under OL i Vancouver i 2010, *gikk / tok / førte* Anette Sagen og fjorten andre kvinnelige skihoppere til sak mot organisasjonskomiteen. I forbindelse *til / med / av* åpningen av den nye Holmenkollbakken var Anette Sagen plukket *ut / ned / opp* til å foreta åpningshoppet, tredje mars 2010. Dagen før den offisielle åpningen testhoppet imidlertid Bjørn Einar Romøren og elleve andre mannlige hoppere i bakken, og dette skapte sterke reaksjoner både blant publikum og i landslagsledelsen. Romøren ble nektet å delta i de to følgende verdenscuprennene, mens Norges Skiforbund ila styrelederen i Kollenhopp og rennlederen i Holmenkollbakken en irettesettelse.

VISSTE DU AT

Cecilia Brækhus (født 2. september 1981 i Colombia, oppvokst i Bergen) er verdensmester i boksing i klassen weltervekt. Hun er nå bosatt i Berlin.

B Skap sammenheng

Bruk ordene i parentes til å skape sammenheng mellom setningene.

- Johanne Kolstad var et naturtalent. Hoppinteressen vokste ikke ut av ingenting.
(men) _____
(likevel) _____
(selv om) _____
- Kvinnene hoppet langt. De fikk ikke delta i konkurranser.
(til tross for at) _____
(likevel) _____
- De fikk ingen sportslig anerkjennelse. De fortsatte med skihoppingen.
(selv om) _____
(ikke desto mindre) _____
- Johanne Kolstads prestasjoner vakte internasjonal oppsikt. Hun ble invitert til USA.
(derfor) _____
- Johanne Kolstad var kvinne: Hun fikk ikke hoppe i Holmenkollbakken.
(så) _____
(fordi) _____
(det var årsaken til at) _____
(derfor) _____

C Alternative uttrykksmåter

Skriv om setningene slik at setning B får samme eller tilnærmet samme betydning som setning A.

- A Anita Wold var den første kvinnen som hoppet i Holmenkollen.
B Det var _____ Holmenkollen.

- 2 A Det er bare en kvinne i verden som har hoppet lengre enn Anette Sagen.
B Ikke _____ har hoppet lenger enn Anette Sagen.
- 3 A Den som virkelig tok opp arven etter Johanne og Nusse, var imidlertid trønderjenta Anita Wold.
B Det var _____.
- 4 A Hoppkarrieren var over for Johanne.
B Johanne satte _____.

8 Utdrag fra *Forrådt*

Amalie Skram (1846–1905)

Da Amalie Skram var bare 17 år gammel, ble det arrangert ekteskap mellom henne og den mye eldre skipsføreren Müller. Hun ble ikke lykkelig i ekteskapet med Müller. Hun ble med ham på jordomseiling og ble borte i ti år, men i 1877 valgte hun å gå ut av ekteskapet.

Romanen *Forrådt* har klare selvbiografiske trekk. I denne romanen tar Amalie Skram et kraftig oppgjør mot skjerming av unge kvinner med hensyn til hva som ventet dem når de ble gift. Småborgerskapets skikk og bruk var å tie om hva som ventet dem i ekteskapet, og de skulle være rene og uberørte. Dermed var kvinnene totalt uforberedt på hva som ventet dem. De ante heller ingenting om seksualitet, men ble oppdratt til å ta avstand fra egne lyster og behov. Mennene, derimot, kunne leve i nokså frie forhold. Dette gjorde det vanskelig å skape et naturlig og gjensidig ekteskapelig samliv.

Amalie Skram vokste opp i Bergen. I 1949 ble en statue avduket i Klosterhagen på Nordnes i Bergen, ikke langt fra barndomshjemmet hennes, som lå i Cort Piilsmuget 1.

henger så ved sitt hjem – er så knyttet til sitt hjem

skynde på henne – få henne til å skynde seg

tyllslep – tyll, en stofftype slep, slør bak kjolen. Her: brudeslør

Utdrag fra *Forrådt*:

«Er Aurora ferdig?»

«Straks, Riber. Det er jo litt underlig for henne. Hun henger så ved sitt hjem og sine søsken. Nu skal jeg inn og skynde på henne.»

Fru Ingstad forlot hastig stuen og gikk over en lang, halvmørk gang inn i barnekammeret, hvor en nattlampes dunkle skinn lyste over fire småsenger over Aurora, som slank og smal stod midt på gulvet i sin hvite brudekjole, hvis lange tyllslep lot henne synes høiere enn hun var. Hun hadde slått sløret til side fra det bleke ansikt, hvis store blå,

buttede – runde	alvorlige øine ikke syntes å høre hjemme mellom de barnlig <u>buttede</u> kinner. «Så Aurora min,» fru Ingstad rørte lett ved hennes skulder. Aurora slo armene om morens hals og begynte å gråte. «Ikke gråt, Aurora.» «Hvorfor kaller du mig ikke Ory, som du pleier,» hun fikk <u>med</u>
med møie – med anstrengelser	<u>møie</u> ordene frem gjennom den såre gråten. «Uff, det påfunnet hans! Jeg vil ikke hete annet enn Ory, hører du, mamma!» «Ja, ja, Ory min. Men kom nu.» «Jeg kjører ikke med ham! Jeg gjør det ikke, mamma.» «Er du forstyrret, barn?» Fru Ingstad grep datteren om armene og søkte å tvinge henne ut fra sig for å se henne i øinene. «Jeg gjør det ikke, jeg gjør det ikke,» fortsatte Ory hulkende og klynget seg fast til moren.
ilferdig, våndefull hvisken – hektisk, klagende hvisking	«En brud, som elsker sin mann, går inn til livets høieste glede. Og du har jo tatt ham frivillig og av kjærlighet. Har du ikke, Ory?» «Jammen nu skal jeg jo ligge i samme seng som han» – hun slo over i en <u>ilferdig, våndefull hvisken</u> , idet hun rettet sig opp og gikk fort bortover gulvet, hvor hun gjorde front mot moren med hånden på kommodekanten. «Bestemor Riber har fortalt mig, at hun har tatt sin mors brudeseng ned fra loftet, og at den også skal bli min brudeseng,» <u>hun trakk været</u> og så på sin mor med en mine, som om hun ventet å se henne falle om av forskrekkelse.
hun trakk været – hun trakk pusten	«Du har altså visst det!» Ory strakte halsen fremover. Visst det og <u>ikke</u> sagt et <u>mukk</u> om noen ting til mig. Å, mamma, mamma, hvor kunde du være således!» Ory kastet sig ned i en stol og vred sig som i pine.
ikke sagt et mukk – ikke sagt et eneste ord	«Hvorfor skulde jeg <u>besudle</u> din fantasi, før det var nødvendig? Reis dig op. Ory, du ødelegger din kjøle der mellom skapene.» Ory adlød og så bort på moren med et smertelig spørrende blikk. «Du tar det så unaturlig dette her, Ory. Og dessuten, det er jo bare denne ene natten.»
besudle – forgifte, ødelegge	«Ja, hvorfor kunde jeg ikke fått bli hjemme, nettopp denne ene natten?» sa Ory fortvilet, mens hun gikk rundt i stuen og bet i sitt lommeørklær. «Hvad skulde alle disse <u>anstalter</u> med å bo hos bestemor Riber til? Å, at du kunne nekte mig det, mamma, slik jeg ba og tryglet dig.» «Ja, men kjære dig, Ory, vi kunde da ikke latt Riber være på hotellet selve sin bryllupsnatt. Bare for folkesnakkets skyld kunde vi ikke det.»
anstalter – arrangementer	

sitrende av be-
klemthet – med
bølgende ubehag /
engstelse

sludder – tull

føielig – etter-
givende

Guds forordning –
Guds bestemmelse

knuget – klemte

Oppgave 10

A Finn informasjon i teksten

- I teksten viser moren at hun er forundret over at Ory vet så lite om seksualitet mellom mann og kvinne. Finn ut hvor i teksten det står.
- I teksten begrunner moren hvorfor hun ikke har forberedt Ory mer på en kones forpliktelser. Finn dette.

«Si mig bare én ting.» Ory stod stille foran sin mor. «Tror du det er to sovekahytter om bord i skibet hans?»

«Det tror jeg sikkert. «Orion» er jo et av de største skib vi har her i byen.»

Ory betraktet sin mor med et gjennomtrengende blikk, som denne slo øinene ned for.

«Tror du ikke, jeg ser det på dig! Utbrøt så Ory nesten truende.»
«Det er som en sammensvergelse. Alle er imot mig.»

«Og dette skal være en brud,» sukket fru Ingstad og så rådvill på datteren, som atter gikk om på gulvet.

«Ja, hvorfor har du ikke sagt mig beskjed om dette i forveien, mamma? Så kunne jeg ha reddet mig i tide.»

«Jeg trodde riktignok dere veninder hadde god greie på de tingene. Hadde det vært i *min* ungdom, men nu da vi skriver 69?»

«Ingenting har jeg greie på,» sa Ory sitrende av beklemthet. «Hally har en gang fortalt mig, at man fikk barn av å være alene med sin mann om natten. Men det kunde jeg da forstå måtte være noe sludder.»

«Vær du bare føielig og snild, Ory, så går all ting godt. Det er slett ikke så farlig, må du tro.»

«Du sa selv: besudle,» gråt Ory. «Du vilde ikke besudle min fantasi, sa du. Å mamma, mamma, at du, som er min egen mor, kunde være sånn mot mig.»

«Jeg vil bare ditt vel, min kjæreste datter. Ene og alene ditt vel. Og derfor er det min plikt å si dig, at fra nå av har din mann ubetinget rett og makt over dig. Du må være føielig og lydlig som et lam, ellers blir han dårlig tjent med sin søte lille kone. Og ellers setter du dig op imot Guds forordning, hvad som er det verste av alt.»

Ory knuget hendene fast om lommeørklæet og sa ingenting.

B Diskuter muntlig eller skriftlig

Ory tror at en kvinne får barn ved å ligge ved siden av sin mann i sengen. Barn i vestlige land har i flere generasjoner fått en innføring i forplantningslære blant annet gjennom illustrerte plansjer. I dag får norske skoleelever seksualundervisning på mellomtrinnet og ungdomsskolen, men det diskuteres stadig om dette temaet heller burde komme på småtrinnet, eller kanskje allerede i barnehagen. I mange andre land er seksualundervisningen tabubelagt, og man lærer ingenting på skolen om hvordan barn blir til.

- 1 Hvem bør ha ansvaret for å snakke med barn og unge om forplantning og seksualitet? Er det skolen? Foreldrene? Eller er det greit at barn og ungdom opplyser hverandre, finner det de trenger, i bøker eller på nett, eller bare tar det som det kommer? Diskuter.
- 2 På et medisinerstudium i Pakistan ble forplantningslære for første gang pensum i 2013, tross kraftig motstand. Hva kan årsaken være til reaksjoner på dette, og hva kan hovedargumentene være for at dette temaet blir innført. Diskuter.

C Argumentasjon

- 1 Romanen heter «Forrådt». På hvilken måte tror du Ory føler seg forrådt av sin mor?
- 2 Hva slags kvinnesyn og syn på ekteskapet representerer moren til Ory. Finn gjerne eksempler fra teksten.

D Diskuter muntlig eller skriftlig

I mange kulturer er arrangert ekteskap vanlig. Det er blant annet vanlig å se på ekteskap som forening av to familier. I Norge inngås ekteskap som en forening av to individer. Diskuter fordeler og ulemper ved disse ulike synene på ekteskap.

E Diskuter muntlig eller skriftlig

Loveleen Rihel Brenna (f. 1967 i India) er en norsk forfatter med indisk innvandrerbakgrunn. Hun er godt kjent i norsk samfunnsliv, særlig som mangeårig leder av Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG), og som leder av Kvinnepanelet. Hun har også deltatt i flere regjeringsoppnevnte utvalg og samfunnsdebatter.

Loveleen hadde sin oppvekst i Kristiansand. Da hun var 19 år, ble det inngått ekteskap mellom henne og en indisk hindu hun hadde truffet bare én gang. I 2012 ga hun ut en bok om hennes egen reise for å finne seg selv. Hun begynner med foreldrenes oppbrudd i India, tar oss med inn i sitt første, arrangerte, ekteskap, videre gjennom skilsmisse og frigjøringsprosess fram til den hun er i dag.

I et intervju svarte hun slik da hun ble spurt om hvem som hadde vært hennes største støttespillere:

– De aller viktigste støttespillerne mine i dag er min familie. Mine foreldres støtte gir meg mot til å fortsette å fokusere på det jeg tror på, «menneskets likeverd». På den listen befinner både Camilla Collett, Sigrid Undset, Henrik Ibsen, Indira Gandhi, Gro Harlem Brundtland og gode venninner som Aina og Vibeke seg. De har satt spor etter seg og satt i gang prosesser hos meg som har vært avgjørende i livet.

Kilde: http://www.rb.no/lokale_nyheter/article6271450.ece

Både familie og venner har vært viktige støttespillere i Loveleen Rihel Brennass liv. I tillegg trekker hun fram betydningsfulle personer i norsk litteratur og to viktige kvinnelige politikere. Hva tror du kan være årsaken til at Loveleen trekker fram disse personene som støttespillere?

ORDTAK

Hva ligger i ordtakene? Diskuter. (Ordtakene står skrevet på nynorsk.)

Det finst mykje stygt i sjøen, sa mannen; han såg kjerringa symje.

Der katten er skvetten, er det sint kjerring.

Alle veit råd med ei galen kvinne, så nær som den som har henne.

Den som har det for godt, skal gifte seg.

Den som vil gifte seg, skal gjere det før dei gamle kjerringane får vite det.

Ein skal ikkje sjå på jenta i kyrkja, men i fjøset.

Gammal kjærleik rustar ikkje.

Del 1 Kjærlighet og samliv

OPPGAVE 1 Knut Hamsun og kjærligheten: *Utfyllingsoppgave*

da, at, første, ha, kom, bøkene/romanene, hendte/skjedde, en, et, som, rike/velstående, en, bøkene/romanene, at, men, eller, gikk, noe, fra, datter, Laura, dør/døde, kom, Kanskje, Når, mellom, det, Hamsun/Han, fattige/dårlige, å, Den, i, noe, lete, Sitt, som, Flere/Noen, utlandet, der/hvor, kom, den, å, på, også, Hun, gift, og, i, et, seg, møttes, et, het, med, forholdet, besatt, om, I/Gjennom, der/hvor, i/til, var, han, et, bli, langt, henne/det, be, brev, hevdet/påsto, Og, sine, fikk, Av/Hos, hevdet/påsto/mente, som, da, Like, Under/På, mellom, å, nær/intim, for, Kanskje, å, Hamsun, elsket, som, Man/En/Vi, at, en, på, kvinne, på, den, i, som, er, skal, den, så, om, det, imot, følge/geleide, av, en, med, Da, rosene/blomstene/buketten, Dette, som, med, en, fikk, var, forholdet, både, kjærligheten, Her, lag

OPPGAVE 3 Sigrid Undset: *Ordstilling*

- hun allerede hadde gjort seg bemerket
- den unge Undset likte nok å sjokkere
- romanen har nok mange likhetstrekk
- så å bryte forlovelsen
- prøver hun å reise seg igjen
- Imidlertid ender hun opp med å ta livet av seg
- er man aldri alene
- har alltid forpliktelser
- ikke greier å kvitte seg med

- står man imidlertid fritt til å velge seg et liv
- er like aktuell i dag også / er også like aktuell i dag / er i dag også like aktuell
- er det nå Berlin
- blir det for mange forpliktelser
- forventer at man skal ha en viss rolle
- er det i den kjedelige hjemlige hverdagen
- Helge og Jenny kommer hjem og opplever hverdagslivet
- ikke er sterk nok
- var alt såre vel
- holder ikke lenger forbindelsen / forbindelsen lenger

OPPGAVE 4 Parforholdet er det farligste stedet i verden:

B Alternative uttryksmåter

- 1 Det er en betydelig andel av alle sykemeldinger som skyldes sam- livsproblemer.
- 2 Det er ingenting / ikke noe som kommer av seg selv.
- 3 Etablerte par krangler mindre enn nye par.
- 4 Forholdet mellom jobb og privatliv er et vanlig konflikttema.
- 5 Steinar Westin understreker at det ikke finnes (noen) tall som kan påvise sammenhengen mellom samlivsbrudd og sykefravær.
- 6 For de fleste går katastrofefølelsen fort over.
- 7 Mange føler at det er vanskelig/problematisk å fortelle at samlivet skranter.
- 8 Det er ikke usunt for forholdet med en god krangel.
- 9 Det er ikke sikkert man skjønner at partneren blir såret.
- 10 Lena Kristin Hole påstår at kvinner egentlig er utrolig enkle.

OPPGAVE 4 Parforholdet er det farligste stedet i verden:

C Utfyllingsoppgave

- 1 Hvor mange / 20 %
- 2 Hvor mye / 5 ganger så mye
- 3 Hvor mange / 50 %
- 4 Hvor mange / Drøyt 500

OPPGAVE 5 Kurs i kjærlighet: A Modale adverb

neppe, snarere, jo, nok, forhåpentlig, dessverre, heldigvis

OPPGAVE 6 Ingen sak for en kvinne: A Utfyllingsoppgave

dreide, forandret/endret, penn, innblikk, askebegre, møte, menneskene/personene, på, henne, ifølge henne, rot, kontakt, sannheten, sin, som, beviser, sier/understreker, kjedelig, i følge, gjøre, ingen

OPPGAVE 10 Dagny Juel: A Utfyllingsoppgave

Vokste, forteller, snudde / skal ha snudd, spaserte, skal, ha danset, følte, å reise, syntes, reiste, å være, fikk, hadde fått, mistrikket, forlot, vendte, hadde, utviklet seg, å bli, å framstå, hadde, tilegnet seg, (hadde) begynt, å røyke og drikke, valgte, å slå seg, ble, bodde, tilbrakte, malte, henger, reiste, oppholdt, begynte, å vanke, hadde, fikk, levde, tok, ble plassert, flyttet, hadde fått, innledet, forlot, dro, levde, fant, hadde, dro, lovet, å komme, rakk, skutt, begikk

OPPGAVE 10 Dagny Juel: B Skap sammenheng

Knytt sammen setningene med ordene i parentes

1 (likevel)

Det var et autoritært regime på frøken Simons pensjonatskole. Likevel utviklet Dagny seg til å bli en selvstendig ung kvinne.

1 (Selv om)

Selv om det var et autoritært regime på frøken Simons pensjonatskole, utviklet Dagny seg til å bli en selvstendig ung kvinne.

Dagny utviklet seg til å bli en selvstendig ung kvinne selv om det var et autoritært regime på frøken Simons pensjonatskole.

1 (imidlertid)

Det var et autoritært regime på frøken Simons pensjonatskole.

Imidlertid utviklet Dagny seg / Dagny utviklet seg imidlertid til å bli en selvstendig ung kvinne.

2 (derfor)

Stanisław var utro. Derfor reiste Dagny fra ham.

2 (så)

Stanisław var utro, så Dagny reiste fra ham.

3 (fordi)

Fordi Stanisław var utro, reiste Dagny fra ham.

Dagny reiste fra Stanisław fordi han var utro.

4 (til tross for at)

Til tross for at Stanisław fortsatt hadde et forhold til Jadwiga, fant

Dagny og Stanisław tilbake til hverandre.

Dagny og Stanisław fant tilbake til hverandre til tross for at Stanisław fortsatt hadde et forhold til Jadwiga.

4 (ikke desto mindre)

Stanisław hadde fortsatt et forhold til Jadwiga. Ikke desto mindre

fant Dagny og Stanisław tilbake til hverandre.

OPPGAVE 11 Den første kjærligheten: A Overskrifter

Den fremste, Store ord, Vår sang, Sex i annen rekke, Framtidsplaner,
Stort tap, Forelsket i forelskelsen, Liv i flammen

OPPGAVE 11 Den første kjærligheten: B Finn ordene

E	L	S	P	O	N	K	J	Æ	P	Å	M	B	F	G	H
Y	T	O	R	P	F	G	U	O	I	L	P	Ø	F	Å	R
I	G	H	E	P	N	H	J	K	L	Ø	V	N	O	V	E
F	O	R	H	O	L	D	C	Y	K	L	M	S	R	N	E
E	U	Y	T	F	L	Ø	K	J	Æ	R	F	G	E	B	D
I	H	J	R	R	T	U	L	L	E	B	I	T	L	X	R
L	Y	U	I	E	K	O	D	P	R	C	T	W	S	G	O
F	I	O	P	L	L	E	V	G	F	U	S	K	K	E	V
R	N	I	L	S	K	J	Æ	R	L	I	G	H	E	T	B
I	T	E	K	E	S	J	Æ	O	R	K	E	M	L	U	S
L	S	K	Æ	R	V	S	J	A	L	U	S	I	S	I	E
H	J	U	L	E	N	B	I	S	S	E	M	A	E	K	O
E	D	E	R	F	A	R	I	N	G	E	R	S	T	E	B

OPPGAVE 15 Markus og jentene: B Skap sammenheng

- 1 Markus er sjenert, så han tør ikke snakke til Ellen Christine. Fordi Markus er sjenert, tør han ikke snakke til Ellen Christine. / Markus tør ikke snakke til Ellen Christine fordi han er sjenert. Markus er sjenert. Derfor tør han ikke snakke til Ellen Christine. Markus er sjenert. Det er grunnen til at han ikke tør snakke til Ellen Christine.
- 2 Markus liker egentlig ikke å jogge. Likevel jogger han hver mandag. Selv om Markus egentlig ikke liker å jogge, jogger han hver mandag. / Markus jogger hver mandag selv om han egentlig ikke liker å jogge. Markus liker egentlig ikke å jogge, men han jogger hver mandag. Markus liker egentlig ikke å jogge. Imidlertid jogger han / Han jogger imidlertid hver mandag.
- 3 Han jogger hver mandag, så faren ikke skal bli skuffet. Han jogger hver mandag slik at faren ikke skal bli skuffet.
- 4 Han jogger hver mandag fordi han ikke vil skuffe faren. / Fordi han ikke vil skuffe faren jogger han hver mandag. Han vil ikke skuffe faren. Av den grunn jogger han hver mandag.
- 5 Markus gjemmer hodet i jakken, så Ellen Christine ikke skal se ham.
- 6 Markus er sjenert, så han tør ikke snakke med Ellen Christine.

OPPGAVE 15 Markus og jentene: C Indirekte tale

- 1 Sigmund spør Markus hvordan han klarte å skrive da / da klarte å skrive.
- 2 Markus sier at han ikke la merke til ørene første gang.
- 3 Markus spør Sigmund om han ikke så at de liknet på muslinger.

OPPGAVE 15 Markus og jentene: D Alternative uttrykksmåter

- 1 Jeg tok ikke notis av dem første gang.
- 2 Markus hadde vært forelsket femten ganger siden han begynte på ungdomsskolen.

OPPGAVE 16 Hopp Karoline, hopp: A Ord og uttrykk

Å være en støtte i tykt og tynt
Gnisten ble tent umiddelbart
Å vite verken ut eller inn
Å leve et dobbeltliv
Å ta stilling for noe/noen
Å stille et ultimatum
Forholdet mellom ektefellene var så tynnslitt

OPPGAVE 16 Hopp Karoline, hopp: C Ord med samme rot

Å forelske seg – forelskelse – forelsket
Å leve – liv – levende
Å anerkjenne – anerkjennelse – anerkjent
Å diskutere – diskusjon – diskutert – diskuterende
Å treffe – treff – treffende
Å overta – overtakelse – overtatt
Å skandalisere – skandale – skandalisert, skandaliserende
Å reparere – reparasjon – reparert, reparerende

OPPGAVE 17 Den store kjærligheten: Ordstilling

- ble Mias familie stemplet
- Mia var nå flyktning i Norden
- ble hun introdusert for
- ville Bjørnson imidlertid ikke vedkjenne seg farskapet
- betalte han aldri mer enn minstebidraget fastsatt av staten
- tok hun kontakt med
- fikk hun hjelp
- var tilbake i London
- ble tatt opp som elev
- fikk hun vite
- Ifølge forfatteren Olemic Thommesen var Bjørnson Mias store kjærlighet

OPPGAVE 18 Radka Toneff: Utfyllingsoppgave

vokste, Da, møtte/traff, musikk, i, fikk, spilte, så, spare, sin, Etter,
ble, fikk, på, fikk/hadde, kastet, inn, pris, kontakt, sammen, vondt,

så, for, lenger, fred, hjemme, om, skjønnte/forsto, likevel, som, det,
med, kommet/gått, gå, slutten, ene, vei, øye, på, fingre, til, løpet,
også, resten, sine, at

Del 2 Kjønnroller

OPPGAVE 1 Mannen som skulle stelle hjemme: D Sammensatte ord

kvinnesak, kvinnelist, manntall, kvinnfolk, kvinnemenneske

OPPGAVE 2 Arv og miljø: A Skap sammenheng i teksten

Imidlertid, Ifølge, viser, Dessuten, når det gjelder, For eksempel, mye
som tyder på at, med utgangspunkt i, Ifølge

OPPGAVE 2 Arv og miljø: B Skap sammenheng

- 1 At elefanter og hvaler har (en) større hjerne enn mennesker, betyr/
innebærer ikke at de er mer intelligente.
- 2 Miljøpåvirkning kan forme / former oss inn i ulike kjønnroller.
- 3 Når det gjelder sanseskarphet, har/viser kvinner en klinisk målbar
overlegenhet.
- 4 Det er ikke biologien som skaper forskjeller i våre reaksjonsmåter
(ifølge psykologiprofessor ved Universitetet i Oslo, Jon Martin
Sundet).
- 5 Biologer og psykologer har lenge diskutert / vært uenige om hva
som skyldes arv, og hva som skyldes miljø.
- 6 Ifølge psykologiprofessor Johan Olav Undheim bør vi ikke trekke
bastante slutninger når det gjelder menneskelige egenskaper og
funksjoner.

OPPGAVE 3 Kvinnenes skolehistorie: Velg riktig ord

skaffe oss, legge, underordnet, også, i, sin, seg, sette, papiret,
avhengig, vekt, når, lenger, til, imidlertid, dørene

OPPGAVE 4 **Kvinnespråk og mannspråk: A Utfyllingsoppgave**

i, for, til, i, til, på, av, av, med/i, i, i, i, med, i, på, i, på, på, på, av, av, i, til

OPPGAVE 4 **Kvinnespråk og mannspråk: B Dyr – kjønn**

Dyreart	Hunndyr	Hannedyr	Avkom
hund	tispe	hannhund	valp
katt	hunnkatt	hannkatt	kattunge
geit	geit	geitebuk	killings/kje
høns	høne	hane	kylling
hest	hoppe	hingst/vallak	føll/fole
sau	sau/søye	bukk/vær	lam
gås	gås	gasse	gåsunge
storfe	ku/kvige	okse/stut	kalv
gris	purke/su(gge)	råne/galte	grisunge
rein/reinsdyr	simle	bukk	kalv
hjort	kolle/hind	bukk	kalv

OPPGAVE 4 **Kvinnespråk og mannspråk: C Ordpar – kjønn**

lærerinne, nevø, brudgom, mormor, gudinne, ekspeditør, dronning, kvinnfolk, prinsesse, trollkvinne, venninne, enkemann, sangerinne, kusine, onkel, herskerinne, pianistinne

Kvinne	Mann
Eva (eks.)	Adam
peppermø	gemal
hustru	stut
furie	kar
lerke	knøl
sjarmtroll	sjarmtroll
flørt	flørt
førkje	bamse
hespetre	gubbe
enke	gris
purke	
villkatt	
tispe	
lam	
hurpe	

OPPGAVE 5 **Jenter under åpen himmel: B Alternative uttrykksmåter**

- 1 B Britt understreker at dette på ingen måte var noe impulsjøp.
C Britt understreker at dette slett/absolutt ikke var noe impulsjøp.
- 2 Fordi hun tror det blir mest vanlig i årene framover, valgte hun ståltak.
- 3 Hun er ikke enig / uenig i at toseteren er en «egobil».
- 4 At design og farge var (ganske) viktig da hun skulle treffe det endelige valget, innrømmer hun.
- 5 Hestekrefter og bilmotorer er hun ikke særlig interessert i.
- 6 Lillian forteller at hun var opptatt av å kjøpe en bil som stemte med hennes egen personlighet.
- 7 Britt sier at hun ikke har noen forpliktelser som tilsier at hun skulle ha valgt annerledes.
- 8 Det var kvinner som kjøpte / var kjøpere av halvparten av de 1078 åpne bilene som ble solgt.

OPPGAVE 6 **Kvinnekuppene: Utfyllingsoppgave**

På, i, av, i, i, i, på, i, på, fra, med, ved, i, til, i, Ved/Under, over, i, for, fra, gjennom, til, for, På, blant, om, av, mot, foran, fra, med, av, – av, for, av, for, på, til

OPPGAVE 9 **Hopp jenter, hopp!: A Velg riktig ord**

for, I, sette, banet, Sin, satte, da, men, hendene, anlagt, punktum, framvise, svale, da, lengre, fra, gikk, med, ut

OPPGAVE 9 **Hopp jenter, hopp!: B Skap sammenheng**

1 (men)

Johanne Kolstad var et naturtalent, men hoppinteressen vokste ikke ut av ingenting.

1 (likevel)

Johanne Kolstad var et naturtalent. Likevel vokste ikke hoppinteressen ut av ingenting.

1 (selv om)

Selv om Johanne Kolstad var et naturtalent, vokste ikke hoppinteressen ut av ingenting. / Hoppinteressen vokste ikke ut av ingenting selv om Johanne Kolstad var et naturtalent.

2 (til tross for at)

Til tross for at kvinnene hoppet langt, fikk de ikke delta i konkurranser.

2 (likevel)

Kvinnene hoppet langt. Likevel fikk de ikke delta i konkurranser.

3 (selv om)

Selv om de ikke fikk noen sportslig anerkjennelse, fortsatte de med skihoppingen. / De fortsatte med skihoppingen selv om de ikke fikk noen sportslig anerkjennelse.

3 (ikke desto mindre)

De fikk ingen sportslig anerkjennelse. Ikke desto mindre fortsatte de med skihoppingen.

4 (derfor)

Johanne Kolstads prestasjoner vakte internasjonal oppsikt. Derfor ble hun invitert til USA.

5 (så)

Johanne Kolstad var kvinne, så hun fikk ikke hoppe i Holmenkollbakken.

5 (fordi)

Fordi Johanne Kolstad var kvinne, fikk hun ikke hoppe i Holmenkollbakken. / Johanne Kolstad fikk ikke hoppe i Holmenkollbakken fordi hun var kvinne.

5 (det var årsaken til at)

Johanne Kolstad var kvinne. Det var årsaken til at hun ikke fikk hoppe i Holmenkollbakken.

5 (derfor)

Johanne Kolstad var kvinne. Derfor fikk hun ikke hoppe i Holmenkollbakken.

OPPGAVE 9 Hopp jenter, hopp!: C Alternative uttryksmåter

- 1 Det var Anita Wold som var den første kvinnen som hoppet / til å hoppe i Holmenkollen.
- 2 Ikke mer enn en kvinne i verden har hoppet lenger enn Anette Sagen.
- 3 Det var imidlertid trønderjenta Anita Wold som var den som virkelig tok opp arven etter Johanne og Nusse.
- 4 Johanne satte punktum for hoppkarrieren.

OPPGAVE 10 Forrådt: A Finn informasjon i teksten

- 1 «Jeg trodde riktignok dere veninder hadde god greie på de tingene. Hadde det vært i min (kursiv) ungdom, men nu da vi skriver 69?»
- 2 «Hvorfor skulde jeg besudle din fantasi, før det var nødvendig?»

STIKKORDREGISTER

A

adjektiv 28
adverb 23
alternative uttrykksmåter 22, 52, 84, 95
argumentasjon 100
avisartikkel (sjanger) 18, 80

B

Bjørnson, Bjørnstjerne 52
Bjørnson, Maria 57
Brundtland, Gro Harlem 87, 89

D

dikt (sjanger) 14, 27
diskusjon 26, 30, 40, 41, 45, 68, 69, 72, 100

E

eventyr (sjanger) 65

F

familietyper 30
finn informasjon 18, 56, 67, 99

H

Hagerup, Inger 28
Hagerup, Klaus 50
Hamsun, Knut 9, 14

I

indirekte tale 51
innholdsforståelse 50, 84

J

Juel, Dagny 33

K

Kolstad, Johanne 90

M

Munch, Edvard 32
muntlig framstilling 30
muntlig produksjon 32

O

orddiagram 40
ord med samme rot 56
ord og uttrykk 22, 24, 29, 30, 55, 56, 68, 85
ordpar 79
ordstilling 16, 57
ordtak 101
overskrifter 37

P

preposisjoner 77, 86

R

romanutdrag (sjanger) 46, 97

S

sammensatte ord 68
sivilstand 30
skap sammenheng 36, 51, 69, 72, 95
skolehistorie 74
Skram, Amalie 96
skriftlig produksjon 30, 32, 45, 73, 100
skriv om 14, 51
stereotyper 69

T

Thatcher, Margaret 89

Toneff, Radka 59

U

Undset, Sigrid 15
utfyllingsoppgave 9, 23, 24, 33, 60, 77, 86

V

velg riktig ord 74, 90

Y

Yousafzai, Malala 76

BILDELISTE

- s. 11 © A.B. Wilse/Eier: DEXTRA Photo
s. 14 © WimL/shutterstock
s. 15 © E. Rude/Oslo Museum
s. 19 © Photowitch/Dreamstime.com
s. 25 © Kagge Forlag
s. 27 © Ivar Aaserud/Aktuell/NTB scanpix
s. 31 © Natalia Bratslavsky/ScanStockPhoto
s. 32 Edvard Munch: Sjalusi 1895. Olje på lerret, 66.8 x 100 cm.
Bergen Kunstmuseum (Rasmus Meyers Samlinger) (Woll M 379)
© Munch-museet / Munch-Ellingsen Gruppen / BONO 2014
Foto © Munch-museet
s. 35 © Apic/Hulton Archive/Getty Images
s. 39 © Dan Thomas Brostrom/Dreamstime.com
s. 42 © Marcus Selmer/Norsk Folkemuseum
s. 46 © Trond Haagaas
s. 53 Ukjent fotograf / © Oslo Museum
s. 57 © Silje Mari Otterlei Husby/siljephoto.net
s. 60 © Sigmund Kydland/VG/NTB scanpix
s. 66 Eilif Peterssen/Wikipedia
s. 70 © skalapendra/iStock
s. 75 © Anne Margrethe Wessel
s. 76 © Veronique de Viguerie/Getty Images Collection/Getty Images
s. 83 © Dasha Petrenko/shutterstock
s. 87 © Ivar Aaserud/Aktuell/NTB scanpix
s. 91 © H.F. Davis/Hulton Archive/Getty Images
s. 92 © Elisabeth Munsterhjelm/ScanStockPhoto
s. 97 Wikimedia Commons

LITTERATURLISTE

- Almenningen, Olaf (red.): *Norske ordtak*. Frifant forlag 2005.
Asbjørnsen, P.Ch. og Moe, J.: «Mannen som skulle stelle hjemme». Fra *Asbjørnsens og Moes samlede verker bd. 1*. Gyldendal Norsk Forlag 1965.
Berg, Karin: *Hopp jenter, hopp!* Schibsted Forlag 1998.
Berglund, Ingrid: *Ingen sak for en kvinne – I fotsporene til privatetterforsker Mary Rekev*. Kagge Forlag A/S 2010.
Breen, Marta: *Radka Toneff – hennes korte liv og store stemme*. Kagge Forlag A/S 2008.
Fontander, Bjørn: *Undset, Hamsun og krigen*. Aventura 1992.
Hagerup, Inger. «Episode». Fra *Videre*. Aschehoug forlag 1945.
Hagerup, Klaus: *Markus og jentene*. Aschehoug 1997.
Hamsun, Knut: «Med røde roser». Fra *Samlede verker*, bind 22. Gyldendal 2009.
Hovda, Kristine: *Syk kjærlighet*. Dagbladet 6. februar 2010.
Kolloen, Ingar Sletten: *Hamsun – Svermeren*. Gyldendal Norsk Forlag 2005.
Mathisen, Leif: *Anekdoteskatter*. Littera forlag 1995.
Naterstad, Svanhild: *Romania*. Akademika Forlag 2012.
Schott, Ben (oversatt av Trine Aalborg): *Schotts sammensurium*. Pantagruel forlag 2005.
Skram, Amalie: *Forrådt*. Gyldendal Norsk Forlag 1974.
Steigendal, Inge: *Jenter under åpen himmel*. Adresseavisen 6. juni 2008.

Norsk som andrespråk på høyere nivå

Side om side er et temahefte med tekster og arbeidsoppgaver. Temaet i dette heftet er kjærlighet, samliv og kjønnsroller.

Heftet er beregnet på voksne fremmedspråklige som allerede har grunnleggende norskkunnskaper, og som har ett eller flere av disse målene:

- utvide norskkunnskapene gjennom tekstlesing og oppgaveløsning
- avlegge Norsk språkttest på høyere nivå (Bergenstesten)
- avlegge eksamen på trinn 3 eller 4 ved universitetenes trinndelte norskkurs, eller andre kurs som gir studiekompetanse

Dette heftet inngår i en serie på til sammen fem hefter som tar for seg ulike temaer. Temaene er:

- helse
- livsstil
- kommunikasjon
- oppvekst, sosialisering, generasjoner
- Kjærlighet og samliv, kjønnsroller

www.fagbokforlaget.no

ISBN 978-82-11-00583-0

FAGBOKFORLAGET

9 788211 005830